

Datum
2010-08-19

Närvarande: Monika Stridsman

Generaldirektör,
beslutande
Enhetschef
Avdelningschef
Handläggare,
föredragande

Justeras

Protokollet är
undertecknat och justerat

Original förvaras hos registrator

Johan Wester
Håkan Wirtén
Sverker Rosell

Monika Stridsman

§ 1 Policy för hyggesfritt skogsbruk

Beslutas att Policy för hyggesfritt skogsbruk, version 1.0, ska börja tillämpas fr.o.m. den 15 september 2010.

Implementering av policyn sker genom att skogsavdelningen genomför utbildning samt vidtar övriga åtgärder för att kommunicera och stödja distrikten i genomförandet av den.

Vid protokollet

Sverker Rosell

Bilaga

Policy för hyggesfritt skogsbruk

Kopia till

Ledningsgruppen
Enhetschefer
Distriktschefer
Sverker Rosell
Formaliagranskare

Policy för hyggesfritt skogsbruk

Syfte

Syftet med denna policy är att kommunicera Skogsstyrelsens ståndpunkter när det gäller hyggesfritt skogsbruk och därigenom bidra till att uppnå de skogspolitiska målen.

Policyn ska:

- Utgöra en gemensam plattform och vara vägledande för medarbetare inom Skogsstyrelsen när det gäller arbetet med hyggesfritt skogsbruk.
- Bidra till att öka medvetenheten och kunskap vid handläggning av ärenden och annan verksamhet som rör hyggesfritt skogsbruk.
- Medverka till en saklig och enhetlig hållning vid externa kontakter.

Målgrupp

Detta dokument riktar sig främst till Skogsstyrelsens personal, men även till intresserade skogsägare och företrädare för skogsbruk, naturvård, kulturmiljövård, rekreationsintressen och rennäring.

Ansvar

Generaldirektören är ägare av denna policy och beslutar om ny policy eller beslutar om revidering av befintlig policy.

Skog Nord förvaltar denna policy, vilket innefattar ansvar för att den följs upp och utvecklas.

Respektive chef ansvarar för att policyn implementeras och tillämpas.

Hyggesfritt skogsbruk

Den skogspolitik som infördes 1993 syftade bland annat till att man genom avregleringar för skogsägarna skulle få ett mer mångfacetterat och varierat skogsbruk, inklusive variation i skogsskötselmetoder. I SUS 2001 konstaterades att användningen av andra skogsbrukssätt än trakthyggesbruk inte ökat nämnvärt. Behovet av alternativ till trakthyggesbruk och utvecklande av skötselmodeller för kontinuitetsskogar betonades i regeringens skrivelse till riksdagen(Skr.2003/04:39,s.32).

Med hyggesfritt skogsbruk menas här ett brukande i enlighet med skogsvårdslagens regler utan att skogen kalavverkas. Det innebär att marken är kontinuerligt bevuxen med träd med ett virkesförråd som normalt överstiger den ungefärliga nivå som anges i bilagan till allmänna råd till 10 §

skogsvårdslagen, i vissa fall med en lägsta nivå enligt 5 § i nämnda bilaga. Exempel på hyggesfritt skogsbruk är blädning, plockhuggning och måldiameterhuggning. Anpassningar inom trakthyggesbruket såsom överhållen skärm kan också inräknas. Oftast är det bestånd där det behövs förstärkt miljöhänsyn (PF-bestånd) som är aktuella för hyggesfritt skogsbruk. Markägarens målsättning med sin skog är en grundläggande utgångspunkt vid Skogsstyrelsens rådgivning i hyggesfritt skogsbruk.

Fram till mitten av 1900-talet praktiserades olika former av hyggesfritt skogsbruk i stor omfattning i Sverige. Återkommande exploaterande dimensionsavverkningar som resulterade i mycket låga virkesförråd med dålig tillväxt i kvarvarande bestånd medförde en mycket negativ syn på hyggesfritt skogsbruk och banade väg för trakthyggesbrukets totala dominans i svenskt skogsbruk sedan 1950-talet.

Slutavverkning i trakthyggesbruk är den skogsbruksåtgärd som mer än alla andra påverkar biologisk mångfald i skogen. Efter mer än 50 års trakthyggesbruk kan det konstateras att vissa svårspridda arter som är beroende av lång skoglig kontinuitet missgynnas och är hotade i dagens skogslandskap.

En stor del av den äldre skogen i norra Sverige hyser naturvärden knutna till kontinuitet. För södra Sverige är arealen med dessa värden mindre och mer uppsplittrad.

Hyggesfritt skogsbruk är en komplex fråga som i liten omfattning studerats vetenskapligt i landet varför dagens kunskaper är begränsade.

I jämförelse med trakthyggesbruk är hyggesfritt skogsbruk positivt för många marksvampar, skogsfåglar, mossor, mollusker, barklevande lavar och hänglavar. Oavsett skötselsystem är miljöhänsyn i form av gamla och grova evighetsträd liksom grupper av hänsynsträd viktigt.

Hyggesfritt skogsbruk kan användas för att minska näringsutlakning till vattendrag och för att minska erosionsrisken. Samtidigt medför hyggesfritt skogsbruk fler tillfällen med terrängtransport och att större arealer måste avverkas för att erhålla samma virkesvolym vilket kan öka risken för körskador och angrepp av rottröta.

Vad gäller skogsproduktionen finns beräkningar som indikerar att tillväxten blir mellan 15 - 40 % lägre vid blädning jämfört med trakthyggesbruk. Andra undersökningar visar att produktionen inte blir lägre givet att det gäller "välskötta" bestånd med lämpliga förutsättningar för blädning. Högt virkesförråd, skiktning/beståndsförnyring och/eller mark som lämpar sig för naturlig förnyring är exempel på förutsättningar som bedöms som viktiga ur produktionssynpunkt vid blädning av granskog. För övriga hyggesfria metoder är kunskaperna avseende skogsproduktionen bristfälliga.

Trakthyggesbruk ger normalt högre avverkningsnetto än hyggesfritt skogsbruk, som kostnadsmässigt närmast är att jämföras med gallring.

Det föreligger risk för skador på kvarvarande träd vid selektiv skördaravverkning av stora träd. Manuell avverkning minskar skadorna men då ökar avverkningskostnaderna väsentligt.

Ur föryngrings- och virkesproduktionssynpunkt kan hyggesfritt skogsbruk vara motiverat för att begränsa konkurrens från ymnig hyggesvegetation och för att minska snytbaggeangrepp. Motiv för hyggesfritt skogsbruk kan också finnas på frostlänta lokaler och på fuktiga till blöta ståndorter.

Skogsstyrelsens ståndpunkter

Skogsstyrelsen anser att:

- Hyggesfritt skogsbruk kan ses som ett komplement till trakthyggesbruk på en begränsad del av skogsmarken.
- Hyggesfritt skogsbruk bör öka i omfattning där detta är motiverat ur miljö-, kulturmiljö-, eller skötselsynpunkt eller med hänsyn till rekreationsvärden och rennäringen. Exempel på sådana områden är skogar med naturvärden knutna till marksvampar, mossor, mollusker, hänglavor eller skogsfågelfaunan liksom sumpskogar som är lämpliga att bruka och vissa skogar med höga sociala värden. Andra objekt kan vara skyddszoner mot vattendrag och skyddszoner mot nyckelbiotoper.
- Hyggesfritt skogsbruk endast får användas där det finns lämpliga förutsättningar för den aktuella metoden avseende bl.a. markens och beståndets egenskaper och där det är förenligt med skogsvårdslagens bestämmelser. I de fall det handlar om försöksverksamhet, naturvårdande skötsel eller skötsel för att bevara och utveckla skogens kulturmiljö- eller rekreationsvärden kan dispens medges från 10 § skogsvårdslagen.
- Praktiska tillämpningar av hyggesfritt skogsbruk i lämpliga skogar bör öka och användas för att successivt förbättra våra kunskaper.
- Markägarens målsättning för sin skog är en viktig utgångspunkt för vår rådgivning. Det är viktigt med information om hur och var hyggesfritt skogsbruk får användas enligt skogsvårdslagen och om för- och nackdelar med hyggesfritt skogsbruk i förhållande till trakthyggesbruk.
- Det är angeläget att samverka med intresserade markägare, virkesköpare, entreprenörer, skogstjänstemän, forskare och andra intressenter i kunskapsuppbyggnaden kring hyggesfritt skogsbruk.
- Hyggesfritt skogsbruk inte bör användas vare sig för att legitimera avverkning i skogar som av naturvårdsskäl bör undantas från skogsbruksåtgärder eller i syfte att bedriva ett skogsbruk som inte är långsiktigt hållbart.

Uppföljning

Policyn för hyggesfritt skogsbruk ska följas upp årligen eller tätare vid behov avseende omfattning av och attityder till hyggesfritt skogsbruk . Metod för uppföljningen fastställs vid uppföljningstillfället.

Versionshantering

Versions nr	Fastställt datum	Ändring och orsak	Ansvarig
1.0	2010-08-19	Fastställd	Sverker Rosell